

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

16.03.2022. Nr. 1.7-2/221
Uz 15.02.2022 Nr. RN/2022/4.2-2/322

Ropažu novada pašvaldībai

Par SIA "Getliņi EKO"

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Ropažu novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā KP lūgta sniegt atzinumu par Pašvaldības līdzdalības izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) kapitālsabiedrībā SIA "Getliņi EKO" (turpmāk – Kapitālsabiedrība).

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

KP rīcībā ir biedrības Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (turpmāk – LTRK) un biedrības "Latvijas dārznieks" (turpmāk – Latvijas dārznieks) viedokļi attiecībā uz Kapitālsabiedrības ietekmi uz konkurenci Kapitālsabiedrības sniegto pakalpojumu tirgos, kā arī Kapitālsabiedrības LTRK adresētā vēstule Nr.145/2021 (turpmāk – Vēstule), kurā Kapitālsabiedrība pauž nostāju par LTRK sniegto viedokli.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem 97,7% Kapitālsabiedrības kapitāldaļu pieder Rīgas domei, savukārt 2,3% – Ropažu novada pašvaldībai.¹ Kapitālsabiedrībai pieder 4,35% SIA "Vides, bioenerģētikas un biotehnoloģijas kompetences centrs" kapitāla daļu, taču tai 10.01.2022. ir uzsākts likvidācijas process.²

Kapitālsabiedrība atrodas Stopiņu pagasta (pirms administratīvi teritoriālās reformas – Stopiņu novada) sadzīves atkritumu poligona „Getliņi” teritorijā. Poligona kopējā platība ir 86,1 ha, kurā ir izvietots vecais, rekultivētais atkritumu kalns, atkritumu biodegradācijas šūnas, bioreaktors, atkritumu pārstrādes infrastruktūra, kā arī atkritumu apsaimniekošanu atbalstošā infrastruktūra – iekārtas, administrācijas ēkas utt. Poligona darbība un atkritumu izvietošana šajā teritorijā notiek jau kopš 1970. gadu sākuma.³

Pašvaldība norāda, ka Rīgas dome 01.12.2021. sēdē pieņēma lēmumu Nr. 1049 "Par Rīgas valstspilsētas pašvaldības tiešās līdzdalības saglabāšanu SIA "Getliņi EKO"

¹ Pieejams <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/40003367816>

² Pieejams <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/40103309250>

³ "Getliņi EKO" vidēja termiņa darbības stratēģija, pieejama https://getlini.lv/sites/default/files/Getlinu%20VTDS%20projekts_31052019_.pdf

(turpmāk – Rīgas domes lēmums) pamatojoties uz likuma “Par pašvaldībām” 21. panta pirmās daļas 27. punktu un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7. pantu un ņemot vērā KP 30.06.2021. vēstuli Nr. 1.7-2/910⁴.

Saskaņā ar minēto Rīgas domes lēmumu tika apstiprināts Rīgas valstspilsētas pašvaldības tiešās līdzdalības SIA “Getliņi EKO” izvērtējums atbilstoši VPIL 88. pantam, nolemts saglabāt Rīgas Pašvaldības tiešo līdzdalību Kapitālsabiedrībā, jo tā komercdarbību veic VPIL 88. panta pirmās daļas 2. un 3. punktā noteiktos gadījumos – kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi un pārvaldīti nekustamie īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai un drošībai. Ar Rīgas domes lēmumu noteikts Kapitālsabiedrības vispārējais stratēģiskais mērķis – nodrošināt kvalitatīvu pieņemto atkritumu apsaimniekošanu un sabiedrības informēšanu, lai samazinātu vides piesārņojumu un noglabājamo atkritumu apjomu, vienlaikus veicinot efektīvu resursu izmantošanu un aprites ekonomiku.

Pašvaldība norāda, ka, lai gan Rīgas domes lēmums ir pamatots ar izvērtējumu, kas ir veikts attiecībā uz Rīgas pašvaldību, tajā izdarītie ekonomiskie apsvērumi un secinājumi izmantojami un attiecināmi arī izvērtējot Pašvaldības tiešās līdzdalības saglabāšanu Kapitālsabiedrībā (turpmāk arī – Izvērtējums).

KP atzinumā par Kapitālsabiedrības pamatdarbību tiek uzskatīta atkritumu apsaimniekošana, t.i., atkritumu apglabāšana, šķirošana, kā arī atkritumu poligona “Getliņi” apsaimniekošana. Pašvaldība norādījusi, ka Rīgas dome lēmumā, ar kuru tika apstiprināts Rīgas pilsētas pašvaldības tiešās līdzdalības kapitālsabiedrības izvērtējums, atzina, ka atkritumu apsaimniekošana, tai skaitā, šķirošana un apglabāšana pašvaldībā ir stratēģiski svarīga nozare, un attiecīgi tādēļ tika apstiprināta līdzdalības nepieciešamība Kapitālsabiedrībā. Attiecībā uz atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sniegšanu, KP konstatē, ka atbilstoši 25.06.2013. Ministru kabineta noteikumu Nr. 337 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 3. punktam, Latvijas teritorija ir sadalīta 10 atkritumu apsaimniekošanas reģionos, kas liedz vienā reģionā darboties vairākiem atkritumu apglabāšanas poligoniem, līdz ar to atkritumu apglabāšanas pakalpojuma sniegšanā tirgus un konkurence klasiskā izpratnē nepastāv. Lai veiktu pamatdarbību, Kapitālsabiedrībai ir saņēmusi sadzīves atkritumu apglabāšanas atkritumu poligonus pakalpojumu sniedzēja licenci⁵ un tādējādi Kapitālsabiedrība ir pakļauta likuma par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem regulējumam. Kapitālsabiedrības tarifu par sadzīves atkritumu noglabāšanu atkritumu poligonā apstiprina Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.

Attiecībā uz atkritumu poligona „Getliņi” apsaimniekošanu Izvērtējumā norādīts, ka tas ir reģionālais Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģiona poligons, kurā tiek apglabāti sadzīves atkritumi no vietējām pašvaldībām un Rīgas. Gan saskaņā ar šobrīd vēl spēkā esošajiem Ropažu novada pašvaldības veidojošo bijušo Garkalnes novada, Stopiņu novada, Ropažu novada un Inčukalna novada pašvaldību saistošajiem noteikumiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā, gan jauno saistošo noteikumu projektu, kas regulēs atkritumu apsaimniekošanas kārtību visā Ropažu novada administratīvajā teritorijā, savāktie nešķīrotie sadzīves atkritumi sākotnēji ir jānogādā atkritumu šķirošanas rūpnīcā, kas atrodas atkritumu poligona “Getliņi” teritorijā un pēc atkritumu pāršķirošanas tie atkritumi, kuri nav izmantojami reģenerācijai, pārstrādei vai atkārtotai izmantošanai, tiek nodoti apglabāšanai atkritumu poligonā “Getliņi”.

Jau veicot Valmieras pilsētas pašvaldības izvērtējumu SIA “ZAAO”⁶, KP ir norādījusi, ka pievienojas LTRK viedoklim, ka atkritumu apsaimniekošanas centru pārvaldīšanā un valstiski stratēģiski svarīgo infrastruktūras objektu, t.sk. atkritumu apsaimniekošanas poligonu,

⁴ <https://www.kp.gov.lv/lv/media/9283/download>

⁵ <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiYTdmwYzdlODgtYlYzZzcyLWYyZWU0YzYzYmYyYjI1YjBlIiwidCI6ImU0MGNhOTA5LTg3YmEtNGQ2NS05MTIILTU1YjVIMGRlODUwNSIsImMiOiJh9>

⁶ <https://www.kp.gov.lv/lv/media/9003/download>

apsaimniekošanā publisko personu iesaiste būtu saglabājama, ņemot vērā konkrēto infrastruktūras objektu nozīmi konkrētajām administratīvajām teritorijām, kā arī nepieciešamību nodrošināt vides tiesību aizsardzību un ievērošanu. Līdz ar to, ņemot vērā faktu, ka attiecīgā Kapitālsabiedrības darbība atkritumu apglabāšanas jomā ir pamatota ar atkritumu apsaimniekošanas nozares normatīvajiem aktiem un plānošanas dokumentiem, KP atzīst, ka Kapitālsabiedrības darbība, apsaimniekojot atkritumu poligonu "Getliņi", nodrošinot sadzīves atkritumu apglabāšanu, ir uzskatāma par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 2. un 3. punktam, t.i., tiek sniegti pakalpojumi un pārvaldīts tāds īpašums, kas ir stratēģiski svarīgs valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai. Atbilstoši normatīvo aktu prasībām pirms atkritumu apglabāšanas tiek veikta to sagatavošana apglabāšanai, kas nozīmē pēc iespējas lielākas daļas derīgo materiālu, kas nododami pārstrādei, atšķirošanu, kā rezultātā tiek būtiski samazinātā apglabāšanai novirzāmā atkritumu daļa. Attiecībā uz atkritumu šķirošanu Izvērtējumā norādīts, ka Kapitālsabiedrība sadzīves atkritumu šķirošanu ir nodevusi privātā tirgus dalībnieka SIA "Vides resursu centrs" pārziņā, noslēdzot ar to publiskā iepirkuma līgumu, tādējādi ieviešot pasākumus konkurences neitralitātes ievērošanai. SIA "Vides resursu centrs" darbojas Kapitālsabiedrības teritorijā, pārvaldot sadzīves atkritumu šķirošanas nolūkam uzbūvēto šķirošanas centru/rūpnīcu. LTRK ir paudusi atzinību šādai Kapitālsabiedrības rīcībai. Arī KP ieskatā Kapitālsabiedrības rīcība, nododot sadzīves atkritumu šķirošanas pienākumu privātajam tirgus dalībniekam, ir atbalstāma, kā arī ir piemērs tam, ka arī stratēģiski svarīgu darbības veidu var atsevišķos gadījumos pildīt privātais tirgus dalībnieks. Līdz ar to KP ieskatā būtu apsverama iespēja nodot privātajiem tirgus dalībniekiem arī ražošanas atkritumu šķirošanas pienākumu, ņemot vērā, ka šobrīd ražošanas atkritumu pārstrādi nodrošina Kapitālsabiedrības apsaimniekotā šķirošanas līnija.

Arī LTRK ir norādījusi, ka tās ieskatā privāto tirgus dalībnieku loma atkritumu apsaimniekošanā būtu palielināma, ļaujot tiem piedalīties papildus atkritumu apstrādes un izvietošanas procesos. Ievērojot iepriekš norādīto un ņemot vērā, ka atkritumu šķirošana ir nesaraujami saistīta ar atkritumu apglabāšanas procesu, KP vērtējumā arī atkritumu šķirošana ir uzskatāma par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktam. Vienlaikus, kā to KP atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to, publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, ka tirgū nedarbojas tirgus dalībnieki, kas varētu sniegt ar atkritumu apsaimniekošanu saistītos darbus, līdzīgi kā to šobrīd veic SIA "Vides resursu centrs".

Attiecībā uz elektroenerģijas ražošanu un izmantošanu Izvērtējumā norādīts, ka enerģijas ražošana kā viens no Kapitālsabiedrības saimnieciskās darbības veidiem ir saistīts un izrietošs no Kapitālsabiedrības pamatdarbības jomas un darbības mērķa – atkritumu apglabāšanas, kas jāīsteno videi nekaitīgā veidā. Lielāko daļu saražotās elektroenerģijas Kapitālsabiedrība saskaņā ar obligāto iepirkumu realizē SIA "Enerģijas publiskais tirgotājs", taču daļa saražotās elektroenerģijas tiek novirzīta siltumnīcu kompleksa vajadzībām, galvenokārt, apgaismojumam, kā arī energobloka pašpatēriņam. Siltumenerģiju Kapitālsabiedrība izmanto savām saimnieciskām vajadzībām – siltumnīcu darbības nodrošināšanai, darba telpu apkurei u.tml.

Kapitālsabiedrības interneta vietnē norādīts, ka iegūtā elektroenerģija un siltumenerģija veidojas attiecībās: 40% elektroenerģija un 46% siltumenerģija. Kapitālsabiedrība ik gadu saražo apmēram 35 GWh elektroenerģijas, lielāko daļu pārdodot AS "Latvenergo"⁷, kā arī 20 000 MWh siltumenerģijas.

Attiecībā uz pārdoto elektroenerģiju ir norādīts, ka Kapitālsabiedrība obligātā iepirkuma ietvaros pārdevusi 24 942 317 kWh elektroenerģijas. Biogāzes stacijas kopā 2017. gadā

⁷ Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju SIA "Enerģijas publiskais tirgotājs" ir 100% AS "Latvenergo" piederošs uzņēmums

saražojušas 285 340 791 kWh. No minētā ir secināms, ka Kapitālsabiedrības tirgus daļa obligātā iepirkuma ietvaros pārdotās elektroenerģijas tirgū ir aptuveni 8,74%. Šāda tirgus daļa ir vērtējama kā nenozīmīga, un pati par sevi nevar ietekmēt tirgus struktūru.

KP ieskatā, lai papildpakalpojumu veikšana būtu attaisnojama, jāizpildās visiem turpmāk norādītajiem kritērijiem: 1) pakalpojumi būtiski neietekmē tirgu/konkurenci; 2) pakalpojumi ir racionāli un cieši saistīti ar pamatpakalpojumu; 3) pakalpojumi nodrošina resursu lietderīgu izmantošanu administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs (veicina Kapitālsabiedrības maksātspēju) un 4) papildpakalpojumi nav saistīti ar būtiskām investīcijām no kapitālsabiedrības puses.

Nemot vērā, ka elektroenerģijas un siltumenerģijas iegūšana ir cieši saistīta ar Kapitālsabiedrības pamatdarbību, tā veicina Kapitālsabiedrības maksātspēju iedzīvotāju interesēs (ietekmē sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifu), kā arī faktu, ka elektroenerģijas realizācijas tarifi nosakāmi saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem, un līdz ar to konkurence šajā nozarē klasiskajā izpratnē nepastāv, KP ieskatā Kapitālsabiedrības darbība, kas saistīta ar elektroenerģijas un siltumenerģijas tirdzniecību, ir attaisnojama.

Nemot vērā, ka elektroenerģijas obligātais iepirkums Kapitālsabiedrībā ir spēkā līdz 2022. gadam, KP aicina Kapitālsabiedrību un Pašvaldību rūpīgi izsvērt tās rīcību ar elektroenerģiju pēc 2022. gada, vērtējot savas rīcības ietekmi uz konkurenci attiecināmajos tirgos.

Tāpat KP ir konstatē, ka Kapitālsabiedrība ir realizējusi plānus savas saražotās elektroenerģijas patērēšanā un izveidojusi elektromobiļu uzlādes stacijas, kuras nominālā jauda ir 22 kW un 24 kW un kas ir iekļauta VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija" e-mobi elektromobiļu uzlādes staciju tīklā. Pie šīs uzlādes stacijas ir iespējams norēķināties ar debetkarti vai kredītkarti POS terminālī, pieejams arī bezkontakta norēķins⁸. Līdz ar to Kapitālsabiedrība darbojas arī elektroauto uzlādes pakalpojuma sniegšanas tirgū, taču, ņemot vērā, ka ir izveidotas tikai divas stacijas, tā ietekme uz tirgu vērtējama kā nebūtiska. Turklāt tā sniedz iespēju ne tikai Kapitālsabiedrības darbiniekiem un klientiem veikt elektroauto uzlādi, bet arī jebkuram Ropažu novada iedzīvotājam vai viesim, tādā veidā veicinot elektroauto uzlādes infrastruktūras pieejamību un e-mobilitātes attīstību novadā.

Attiecībā uz elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanu, kas saistīta ar pašpatēriņu, piemēram, darba telpu apkurei, energobloka darbības nodrošināšanai u.tml., proti, segmentiem, kuriem nav peļņas gūšanas rakstura, KP secina, ka šāda darbība palīdz samazināt Kapitālsabiedrības izmaksas, kas saistītas ar tās pamatdarbības veikšanu un pozitīvi ietekmē sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa apmēru iedzīvotājiem. Ievērojot iepriekš minēto, kā arī faktu, ka minētās darbības tieši neietekmē citus tirgus dalībniekus, KP ieskatā nav pamata vērtēt šīs darbības atbilstību VPIL 88. pantam.

Attiecībā uz elektroenerģiju un siltumenerģiju, kas novirzītas siltumnīcu darbības nodrošināšanai, KP jau 10.03.2017. vēstulē Nr.1-12/301 (turpmāk – Atzinums) norādīja Kapitālsabiedrībai, ka apstākļi, ka Kapitālsabiedrībai elektroenerģija un siltumenerģija ir pieejama par izdevīgākiem nosacījumiem nekā citiem tirgus dalībniekiem, var negatīvi ietekmēt konkurenci attiecīgā veida dārzeņu izplatīšanas tirgū. Ņemot vērā, ka Kapitālsabiedrība ir sākusi audzēt un izplatīt arī podos audzētās puķes, tad minētais secinājums attiecināms arī uz puķu izplatīšanas tirgu. Līdz ar to attiecībā uz elektroenerģiju un siltumenerģiju, kas novirzītas siltumnīcu darbības nodrošināšanai, attiecas viss, kas šajā atzinumā tālāk minēts attiecībā uz Kapitālsabiedrības darbību dārzeņu un puķu izplatīšanas tirgos.

Attiecībā uz Kapitālsabiedrības nodrošināto siltumnīcu darbību Izvērtējumā minēts, ka laika periodā no 2011. līdz 2017. gadam Kapitālsabiedrības teritorijā ir izbūvētas siltumnīcas kopumā 1,44 hektāru platībā. Pirmā siltumnīcu kārta nodota ekspluatācijā 2011. gadā, otrā kārta

⁸ <https://uzladets.lv/rumbula-izveidotas-divas-elektroauto-uzlades-stacijas/>

nodota ekspluatācijā 2014. gadā, savukārt trešā kārtā – 2017. gadā. Pirmās divas siltumnīcu kārtas tiek izmantotas tomātu audzēšanai hidroponikā, savukārt trešā siltumnīcu kārtā tiek izmantota gurķu audzēšanai. Kapitālsabiedrība uzsāka siltumnīcu darbību nolūkā maksimāli efektīvi izmantot elektroenerģijas ražošanas procesā pāri paliekošo siltumu. Kapitālsabiedrība ir īstenojusi Eiropas Savienības fondu projektu “SIA “Getliņi EKO” investīcijas dārzeņu pārstrādē” un tai ir pienākums par publiskā finansējuma līdzekļiem iegūtos pamatlīdzekļus neatsavināt vai nepatapināt, neizīrēt vai neiznomāt līdz 31.12.2022. Izvērtējumā norādīts, ka 2019. gadā Kapitālsabiedrība saražoja 432 tonnas tomātu un 351 tonnu gurķu. Tādējādi tirgus daļa, ko aizņem Kapitālsabiedrība izaudzēto tomātu un gurķu realizācija tirgū, ir 1,7 % no kopējā Latvijā realizēto tomātu un 2,5 % no kopējā Latvijā realizēto gurķu apjoma, neskaitot lauksaimniecībā jeb uz lauka izaudzēto apjomu, kā arī “pelēko” tirgu.

Attiecība uz siltumnīcu darbību, nodrošinot tomātu un gurķu audzēšanu, Latvijas dārznieks ir paudis viedokli, ka šāda darbība rada risku godīgas un caurskatāmas konkurences nodrošināšanai dārzeņu audzēšanas sektorā.

Tāpat Latvijas dārznieks ir vērsis uzmanību uz šķērssubsidēšanas risku, norādot, ka saimnieciskas darbības gada pārskati nerada priekšstatu par dārzeņu audzēšanas izmaksām, līdz ar to dārzeņu audzēšanas izmaksas var tikt ietvertas sadzīves atkritumu apglabāšanas tarifā.

Kapitālsabiedrība savā vēstulē LTRK ir atzīmējusi, ka Kapitālsabiedrības izdevumi, kas attiecas, piemēram, uz enerģijas ražošanu, augu audzēšanu, tiek strikti nodalīti no regulējamā sabiedriskā pakalpojuma (sadzīves atkritumu apglabāšana poligonā) izdevumiem. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija ir institūcija, kura uzrauga un nodrošina, lai Kapitālsabiedrības atkritumu apglabāšanas tarifā neiekļauj izdevumus, kas tieši neattiecas uz sadzīves atkritumu apglabāšanu.

Izvērtējot KP rīcība esošo informāciju, KP atzīst par aktuālu Atzinumā pausto viedokli, ka dažādo darbības veidu ieņēmumu un izdevumu uzskaitē, kā arī Pašvaldības līdzekļu neieguldīšana Kapitālsabiedrības veiktajā dārzeņu audzēšanā, varētu liecināt par to, ka Kapitālsabiedrībā ir novērsti iespējamie šķērssubsidēšanas riski dārzeņu audzēšanas jomā.

Savukārt LTRK konstatējusi, ka ir divi būtiski faktori, kas pirmšķietami rada riskus, ka Kapitālsabiedrība, nodrošinot siltumnīcu darbību, neievēro konkurences neitralitātes principu.

LTRK norāda: “Pirmkārt, siltumenerģijas, kas iegūta poligonā, izmantošana siltumnīcās dārzeņu un ziedu audzēšanā ir neatsverams resurss, īpaši, lai nodrošinātu produktu audzēšanai nepieciešamos apstākļus visa gada garumā. Citiem nozares komersantiem šādu priekšrocību nav, līdz ar to kapitālsabiedrībai ir labvēlīgāki apstākļi, lai tā varētu veikt dārzeņu un ziedu audzēšanu. Otrkārt, publisku personu kapitālsabiedrības finansējuma piesaistīšana ražošanas attīstībai. Šādai publiskas personas kapitālsabiedrībai ir lielākas iespējas saņemt aizņēmumus ar labvēlīgākiem kreditēšanas noteikumiem, jo tām daudz zemāki kredītriski. Atsevišķās nozarēs konstatējama arī iespēja apgūt finanšu līdzekļus, kas privātām kapitālsabiedrībām nav pieejami.”

KP konstatē, ka Kapitālsabiedrība attiecībā uz pirmo apsvērumu ir Vēstulē skaidrojusi, ka tā nav vienīgais uzņēmējs nozarē, kuram ir sniegta priekšrocība izmantot iegūto siltumenerģiju augu audzēšanai siltumnīcās. KP ieskatā, kaut arī Kapitālsabiedrība varētu nebūt vienīgā (ne Vēstulē, ne arī Izvērtējumā nav identificēts neviens šāds uzņēmums), tomēr ir jāņem vērā, ka iespēja izmantot siltumenerģiju, nemaksājot par tās izmantošanu, nav pieejama lielākajai daļai uzņēmēju, kas darbojas dārzeņu izplatīšanas tirgū.

Attiecība uz iespējamajiem finansējuma piesaistīšanas atvieglojumiem, Kapitālsabiedrība ir skaidrojusi, ka Kapitālsabiedrības uzņemto saistību gadījumā nav izmantots publisko personu galvojums, Kapitālsabiedrība nav noslēgusi deleģēšanas līgumu ar publisku personu vai atvasinātu publisku personu, kā arī Kapitālsabiedrība visā savā līdzšinējā saimnieciskās darbības vēsturē nav saņēmusi valsts vai pašvaldību budžeta līdzekļus. Visi minētie apstākļi izslēdz jebkādu priekšrocību pastāvēšanu Kapitālsabiedrībai salīdzinoši ar privātajiem tirgus dalībniekiem. Papildus Kapitālsabiedrība minējusi, ka kreditēšanas jomā ir vērojamas

situācijas, kad kredītiestādes privātās kapitālsabiedrības finansē ar ļoti labvēlīgiem nosacījumiem (piemēram, bez ķīlas), ja attiecīgajam komersantam ir, piemēram, izcili finanšu rādītāji un augsts pašu kapitāls, savukārt publiskām kapitālsabiedrībām, neskatoties uz tās piederību publiskai personai, netiek piešķirts finansējums vai arī, ja tiek piešķirts finansējums, tad tiek prasīts papildu nodrošinājums, turklāt aizdevumam tiek piemēroti nelabvēlīgi finansēšanas nosacījumi, turklāt ES fonu līdzekļu piesaiste ir iespējama neatkarīgi no piederības publiskajam vai privātajam sektoram.

KP ieskatā, kaut arī Kapitālsabiedrības minētie argumenti ir vērā ņemami un būtiski, tomēr, vērtējot iespējamību piešķirt finansējumu, kredītiestādes ņem vērā daudz un dažādas nianšes, kas var ietekmēt uzņēmuma spēju atmaksāt piešķirtos līdzekļus. Piemēram, Kapitālsabiedrības pienākums sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus (un atbilstoši saņemt samaksu par sniegtajiem pakalpojumiem) ir nostiprināts normatīvajos aktos, līdz ar to Kapitālsabiedrības rentabilitāte nākotnē ir lielā mērā paredzama un droša, tāpat tiek vērtēti arī Kapitālsabiedrības dalībnieki un to spēja risināt iespējamus finanšu sarežģījumus. Līdz ar to viennozīmīgi nevar izslēgt iespējamību, ka Kapitālsabiedrībai varētu pastāvēt priekšrocības attiecība uz finansējuma piesaisti un tā piesaistes noteikumiem salīdzinoši ar privātajiem tirgus dalībniekiem.

Kā iepriekš minēts, KP, analizējot, vai publisku personu kapitālsabiedrību papildpakalpojumu sniegšana ir attaisnojama, vērtē, vai pakalpojumu ietekme uz tirgu jeb konkurenci vērtējama kā nebūtiska, vai papildpakalpojumi ir cieši saistīti ar pamatpakalpojumu, vai papildpakalpojumu sniegšana veicina kapitālsabiedrību maksātspēju un vai papildpakalpojumi nav saistīti ar būtiskām investīcijām no kapitālsabiedrību puses. Lai pakalpojumu sniegšana būtu attaisnojama, ir jāsniedz apstiprinošas atbildes uz visiem minētajiem apsvērumiem.

Attiecība uz Kapitālsabiedrību KP konstatē, ka siltumnīcu darbība veicina Kapitālsabiedrības maksātspēju un tā ir lielā mērā saistīta ar Kapitālsabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem, tomēr vienlaikus KP atzīst, ka Kapitālsabiedrības veiktie ieguldījumi dārzenū un ziedu audzēšanas nozarē ir būtiski, turklāt, vērtējot Kapitālsabiedrības darbības ietekmi uz konkurenci, KP ņem vērā, ka Kapitālsabiedrības ieņēmumiem dārzenū izplatīšanas tirgū ir tendence augt, sasniedzot 2,055 miljonus EUR 2019. gadā, 2,339 miljonus EUR 2020. gadā un 2,406 miljonus 2021. gadā, kas ir pietiekami augsts rādītājs, lai liecinātu par Kapitālsabiedrības ietekmi uz konkurenci dārzenū izplatīšanas tirgū.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, KP ieskatā, Kapitālsabiedrības iesaiste dārzenū izplatīšanas tirgū nav attaisnojama un līdz ar to Kapitālsabiedrībai, ievērojot, ka Eiropas Savienības fonda projekta “SIA “Getliņi EKO” investīcijas dārzenū pārstrādē” uzraudzības periods tuvojas noslēgumam, būtu jāvērtē iespējas, kā visefektīvāk privātajiem tirgus dalībniekiem ļaut apsaimniekot Kapitālsabiedrības siltumnīcas. KP ieskatā nepieciešams pārvērtēt siltumnīcu nodošanas privātajiem tirgus dalībniekiem ietekmi uz atkritumu noglabāšanas tarifiem un secinājumu, ka šāds risinājums būtu mazāk rentabls nekā pašas Kapitālsabiedrības darbība attiecīgajā tirgū, ievērojot faktu, ka nomas līgumos ir iespējams atrunāt arī siltumenerģijas izmantošanas nosacījumus.

Attiecībā uz vides izglītību un sabiedrības informēšanu KP konstatē, ka Izvērtējumā šīs darbības analīze nav veikta. Vienlaikus, ievērojot Stratēģijā un Kapitālsabiedrības interneta vietnē pieejamo informāciju, KP konstatē, ka šīs darbības jomas ietvaros Kapitālsabiedrība organizē bezmaksas ekskursijas jebkurai vecuma grupai, sākot no 5 gadu vecuma, uzņemot grupas 15 līdz 25 cilvēku sastāvā. Gadā Kapitālsabiedrību apmeklē 250 – 350 ekskursiju grupas, semināru dalībnieki un citi interesenti. Kopumā 5500 – 7500 cilvēki.

Bez Kapitālsabiedrības organizētajām vispārējās vides izglītības ekskursijām tiek organizētas arī specifiskas, konkrētai tēmai piemērotas vides ekskursijas. Tās ir piemērotas topošajiem inženieriem, fiziķiem, agronomiem un ornitologiem, kā arī mācību iestādēm dažādu dabas zinību un sociālo zinību tēmu ietvaros.

Vienlaikus KP konstatē, ka Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam⁹ ir norādīts: “Pašvaldība veic sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus un šai jautājumā sadarbojas ar atkritumu apsaimniekotāju, vai arī deleģē šo uzdevumu veikt atkritumu apsaimniekotājam. Pašvaldība, slēdzot līgumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniegšanu tās administratīvajā teritorijā iekļauj arī nosacījumu atkritumu apsaimniekotājam sniegt informāciju par sabiedrības informēšanas pasākumiem par atkritumu apsaimniekošanu, kā arī informācijas sniegšanas biežumu un komunikācijas veidu.” Līdz ar to, KP secina, ka Kapitālsabiedrības sniegtie pakalpojumi saistībā ar vides izglītību un sabiedrības informēšanu nodrošina Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā noteikto atkritumu apsaimniekotāja uzdevumu izpildi. Tā kā šo pakalpojumu sniegšanas nepieciešamība ir noteikta gan normatīvajos aktos, gan plānošanas dokumentos, to sniegšana ir attaisnojama.

Tāpat KP uzsver nepieciešamību Pašvaldībai un Kapitālsabiedrībai patstāvīgi, periodiski, veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu¹⁰, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), lai šajā novērtējumā gūtu vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamus konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī novērst konkurences neitralitātes pārkāpumus.

Priekšsēdētājs

Juris Gaiķis

⁹ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam, 27. lpp

¹⁰ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate